

Arbeidstid i barneverninstitusjonene – Praktisering og regulering

Dag Olberg og Karen-Sofie Pettersen

- **Omfanget av periodevis utvidet arbeidstid**
- **Sammenhenger mellom arbeidstid, arbeidsmiljø og helse**
- **Konkurransen og marked**
- **Tjenestekvalitet**
- **Hva sier ungdommene?**

Data og metode

- Surveyundersøkelse til institusjonsledere (Bufdirs kontaktliste)
 - Svarprosent: 68 prosent – 124 utfylte skjema (varierende kvalitet på noen skjema)
 - 57 statlige, 9 kommunale, 11 ideelle, 47 andre private
- Kvalitativ undersøkelse om arbeidstid (Casestudie)
 - 8 institusjoner (rekruttert via Bufdir, NHO Service og Virke)
 - Fordeling: 2 statlige, 3 private, 2 ideelle og 1 kommunal.
 - Alle institusjonene praktiserte ulike former for langturnus. Tre institusjoner kombinerte langturnus med ordinær turnus i enkelte avdelinger.
 - Gruppeintervju med ledelse og et utvalg ansatte.
 - Intervjuer med beboere: Til sammen ble 16 ungdommer i alderen 16-24 år intervjuet.

Omfang av periodevis utvidet arbeidstid

- Sammenhengende vakter over ett døgn er vanlig. Bruken av slike vakter har økt (nærmere seks av ti institusjoner har sammenhengende vakter i 2014 (58 prosent i 2014, 52 prosent i 2005))
- Brukes av nesten alle private institusjoner (to private svarer «nei», to ideelle svarer «nei»)
- Mest vanlig arbeidstidsordning blant de private: 3-7-4-7 (andre ordninger brukes også)
- Mest vanlig langturnusordning blant de statlige: 2-7-2-7-3-7 (ellers ordinær turnus og ti-timersvakter)

Sammenhenger mellom arbeidstid, arbeidsmiljø og helse

- STAMI (2014, 2008): finner dokumenterte sammenhenger mellom nattarbeid, skiftarbeid, lang arbeidstid og helserisiko.
- Surveyundersøkelsen:
 - Helse, arbeidsmiljø og sykefravær har betydning for valg av nåværende arbeidstidsordning
 - Hvilende nattevakt er mest vanlig
 - System for for å sette inn ekstra arbeidskraft ved behov for for ekstra beredskap
- Caseundersøkelsen:
 - Ansatte opplever langturnus som gunstig: Legger til rette for å jobbe miljøterapeutisk, sammenhengene fritid, lønnsfordeler
 - Hviletid er viktig: Uro og forstyrrelse på natten over tid er en belastning

Konkurransen og markedet

- Bufdirs anbudsordninger regulerer konkurranse- og markedsforhold (kvalitet/pris)
- Medleverordninger/ langturnus er billigere for virksomhetene enn tradisjonell turnus (kan bruke færre ansatte)
- Anbudskonkurransen (kvalitet/pris) har ført til færre og større private virksomheter
- De private virksomhetene legger til grunn at de kan bruke langturnus/ medleverordninger når de deltar i anbudskonkurransen. Private plasser billigere enn statlige
- To former for "skjerming" i sektoren som påvirker konkurranse og markedsforhold:
 - Prioritering av statlige plasser
 - Prioritering av ideelle tjenestetilbydere

Tjenestekvalitet – Hva sier ungdommen

- Utgangspunkt: Institusjonen som et hjem (og mindre vekt på «institusjon» og «arbeidssted»
 - Organisering av arbeidstid har betydning for ungdoms vurdering av institusjonen som et hjem.
- Medleverskap åpner for relasjonsbygging:
 - Færre voksne å forholde seg til
 - Færre overlapper – bedre informasjonsflyt
 - Bidrar til kontinuitet og stabilitet
 - Muligheter til å gjøre noe sammen over tid
- Ansattes arbeidstid og teamarbeid utgjør viktige betingelser for ungdom for å bygge relasjoner, men også å avvise voksne

Utfordringer og forslag til videre forskning

- **Utfordringer**
 - Variasjon i hvordan årstimetall for ansatte beregnes
 - Uenighet om forskriftens virkeområde
 - Det er fortsatt usikkerhet om helsemessige effekter av utvidet arbeidstid når ansatte går i slike ordninger over lengre tid.
 - Beboerne medvirker i svært liten grad i utforming av turnus
- **Forslag til videre forskning:**
 - Helsemedisinske studier om medleverordninger/ alternative arbeidstidsordninger og ansattes helse.
 - Bred undersøkelse om arbeidstid sett i sammenheng med tjenestekvalitet og med særlig fokus på barn og ungdoms medvirkning.